

III.

HUSZONÖT KIADATLAN

PANNONIAI LATÍN FELIRAT.

PÁUR IVÁNTÓL.

I.

Kiásatott 1849. Rákos-Palotán, Pest megyében a 2. és 3. sz. a. feliratokkal és egy sarcophág hét darab töredékével, most Főthon gróf Károlyi István angol parkjában felállítva, hol egy napóra talapzatául szolgál. Fogadmányi oltár, 3' 2" magas — 1' 2" széles.

I. O. M.

PRO SALVTE

IMP (1) L. SEPTI. SE

VERI. E. M. AVR (2) AN (3)

TONINI. E

GETAE C S

AVGG NN. M.

AVREL. PRISCI

NVS PEC LEG D

(1) MP. összfefonva. (2) AVR. összfefonva. (3) AN. összfefonva. Az aláhuzott sorok akaratosan kivakarva úgy, hogy csak a GETAE szó és ezután még C - és S betű vehető ki némileg. Maga a lelhely Rákos-Palota, úgymint a Duna bal partján létező, tehát a Barbaricumhoz tartozó, figyelmet gerjeszthet. A betűalak szabatos és mély vésetű. Maga az egész emlék ép állapotban.

II.

Kiásatott 1849. Rákos-Palotán, Pest megyében, 1. és 3. sz. a. feliratokkal és egy sarcophág hét darab töredékével, most Fóthon gróf Károlyi István angol parkjában felállítva egy kies dombon a 3. sz. a. felirattal és a már említett sarcophág töredékeivel. Fogadmányi oltár 2' 1" magas — 1' 2" széles.

IVNONI REG
ET. GENIO. GE
NIAE (1) A III. ET
GENIO. COM
MER (2) CI M. A (VR)
SEVERIN
BEF. (3) COS L (EG II)
ADI. VS (LM)

(1) AE. öszszefonva. (2) ME. öszszefonva. (3) BE. öszszefonva. Leirtam 1855. június 17. Varsány János mérnökkel, Szvorényi József és Császár Ferencz társaságában; a felirat igen rongált állapotban, sőt maga az emlék is megcsonkítva.

III.

Kiásatott 1849. Rákos-Palotán, Pest megyében, az 1. és 2. sz. a. feliratokkal és egy sarcophág hét darab töredékével, most Fóthon gróf Károlyi István angol parkjában felállítva egy kies dombon a 2. sz. a. felirattal és a már említett sarcophág töredékével. Fogadmányi oltár 1' 3" magas — 1' 1" 6" széles.

(I) O (M)
IVNONI RE
GINAE PRO SAL (1)
..... N
IN (2) VICTOR (?) EIVS IS
E (?) P (?) MAXIMINV

(1) IN. öszszefonva. (2) IN. öszszefonva. A negyedik sor szántsándékkal úgy kivakarva, hogy csak az N. betű maradt épségben; a hatodik sorban pedig a betűk hegyei látszanak

csak úgy, hogy az E. és P. betűk kétesek. Az ismert felajánlási szövegből I. O. M. = Iovi Optimo Maximo, az I. és M. letörött, úgy, hogy csak közepén látható még az O. betű. A kivakarás, úgy látszik, irigységből történt, de mindenesetre akarattal, mert győzelem említették az emléken, melynek lemásolása sok fáradsággal járt, minthogy a kő igen meg van viselve az idő által.

IV.

Budán a várban volt Almásy-, most Göröz-féle házban az első emeletben befalazva.

D M
LVPO VIXIT
ANNIS
III ALE
XANDE(1)R. B. M.

(1) XANDE. őszszefonva.

V.

Ugyanott.

D M
BIBIVS
VALENS
ANN LX H. S. E
IVLIA CASTA
CON. PIEN.
ET. SIBI. VIVA.
T. M. P.

VI.

Budán a várban a Göröz-féle, azelőtt gróf Almásy házában. Az első emeletben befalazva.

I. O. M.
Q. HOSTI
VS. FORTV

NAT V S
B. PROC.
V. S. L. M

VII.

Budán a Rochus-útczában Piringer-, ezelőtt gróf Almásy-
kertben. Befalazva keletnek, más már kiadott feliratokkal.

HERCVLI
PRO SALVTE

Ⓒ BIVS CELERI
Ⓒ ATOB — — MT
Ⓒ NTA — — A

VIII.

Budáról a Neustifti-kaputól Kis-Czell felé vezető úton
álló kápolna előtt pörsellkönek használva, egy fogadmányi
oltár.

I PI FA
VG CLA
CLAVDIA
NVS. 7 LEG
II AD (1) PFS
. L . . . VS
LM AGR
ICOL. COS.

A betűk fekete olajfestékkal jámbor készséggel elég
ügyetlenül bemázolvák, miért a hivatlan conservátornak senki
sem fog hálát szavazni.

IX.

Ó-Budán, Tél-útca (Wintergasse) 40. számú ház ud-
varában.

MVL □ IIOTRI
CLLIANN (1) LXX. ET

AEL CATVLLIINUS
ANN (2) XVIII HS AEL
CATTA CON. PIEN
FE

(1) AN öszszefűzve. (2) AN öszszefűzve. Az emlék gödrös lukacsos felületű kőnemből sokat szenvedett, most is elhanyagoltan hever a konyhaajtóban, hol fát hasogatnak rajta a pékkenecze számára.

X.

Ó-Budán, Florián-útca 420. sz a. házban délnek befallazva. Kiásatott 1849. a pinczeépítésnél.

THERMAE. MAIORES.
LEG II ADI. CLAVDIANAЕ
MAGNO. TEMPORE. IN
(TER) MISSAS. ET DESTITVTAS
(AN) FRACTATIS PORTICIBVS
ADITIBVS S REFECI
EXHIBER. INI E . . ISSE
MILI
PRAE ESIL V
ET CVRANT. FRONTINI. PRA
EF. LEG EIVSDEM. PATER
NO II ET MARINIANO COS

Kétségkívül Ó-Budának legnevezetesebb köirata, felfedezése Varsány János mérnöknek köszönhető. Nincs kétség, hogy ezen emlékirat ama fürdőre vonatkozik, mely jelenleg is fenáll a Florián-téren és melyet Schönvisner leírt ily czimű munkában : De ruderibus Laconici caldariique romani in solo budensi repertis Auctore Stephano Schönvisner. Budae, 1778. fol.

XI.

Találtatott Ó-Budán Goldberger festőgyárában 1855. az alapfalak rakásánál 2 nagyterhű sarcophággal, jelenleg főtiszt. Haas Mihály prépost és kerületi conservator gondoskodásából a m. n. muzeumban.

HIC. QV (1) ESCVNT DVAS. MATRES. DVAS. FILIAS.
 NVMERO TRES FAC(1)NT. ET ADVENAS. IL. PARVOLAS QVI
 SVSCITAVIT CIVIS. CONDICIO EST. IVL. HERCVLANVS
 F C. I N R E S

(1) I. betű kimaradt. Maga a kõnem luka-
 csos, úgy hogy a sımább helyeket kellett kikeres-
 nie a kõfaragónak, hová betűit illeszthesse, e kõ-
 rülmény és az õszszefont sok betű nem tesznek
 kellemes benyomást a szemlélõre; talán nem hi-
 bázunk, ha a keresztény kornak tulajdonítjuk.
 Hogy itt a nevezõ- és vádeset egymással felcse-
 réltetik, talán arra engedne következtetni, hogy a
 nevezõ csakugyan hasonló volt régenten a vád-
 esethez, mirõl példánk volna még az olasz nyelv-
 ben, ott találjuk a nevezõt: Cerere Cere helyett,
 tehát egyformán képezve, mint a vádesetet, holott
 a latinban a nevezõ Ceres, de a vádeset mégis
 Cererem. Et advenas duas parvolas ismét az 1.
 helyett a 4. eset; különben az advenae itt annyi,
 mint nem a családhoz tartozó, talán fogadott gyer-
 mekek. Gyönyörû esznieje a feltámadásnak: „Qui
 suscita Vit“ (suscita Bit helyett) cujus conditio (po-
 testas) est. „Qui“ suscitabit a quos helyett ismét 1.
 eset 4. helyett.

XII.

Ó-Budán a plebánia földjén kiásatott 1855-ben egy hy-
 pocaustum romjaiból Varsány János mérnök és saját jelenlé-
 temben. Fogadmányi oltár 2' magas — 1' széles.

SILVANO DO
 MESTIC SAC
 L. SERAN. SFROT
 (IN)VS IIII VIR. ADIL
 DEC COI(1)AQ
 V S: L M

(1) I. itt hibából L. helyett áll, az emlék igen sérült. —
 A m. n. muzeumnak ajándékozott az ásatást általunk esz-
 közlõ néhány műbarát által.

XIII.

Találtatott ugyanazon helyen, ugyanazok által 1857-ben egy csatorna-téglatöredék, melyen a bélyegnyomat kiemelkedő betűkkel ilyen :

FIG. SAB

Olvasnók : Figlina Sabini.

XIV.

Budán a Margit szigeten a templomromokban felborítva, úgy látszik eredetileg bele építve, 1' 1" magas — 5' széles.

O

AB EXPED

SVRIAT. REV(E)

RSVS. V. S. L. (M)

Az első sorban fenmaradt O betűről bizonyosan állíthatom : hogy az nem az ismert I. O. M. középső betűje, hanem más kiveszett szó alkatrésze. SVRIAT. szóban az V Y helyett áll és érdekes a melléknév, mely nem „syríaca“, hanem „syríatica“, mint Asia-ból asiatica.

XV.

Budán a Margit szigeten a templomromok közt kettőre a földön hever, a vakolat maradványairól ítélve, úgy látszik, építészeti anyagúl szolgált a sz. Mária templománál. 4' magas — 1' 5" széles.

D

T. TOR

ELLIAN (1)

DAMI

LEG II A

AE. GEM

TRIEIV

SEREN

TORIA

FIL. HERF (2) . . .

PROT. AN (3)

(1) AN. öszszefűzve. (2) HE. öszszefűzve. (3) AN. öszszefűzve.

XVI.

Pesten állott a várostér egyik háza kertjében, hová hihetőleg Budáról került, most a m. n. muzeumban. Fogadmányi oltár 3' magas — 1' 4'' széles.

I. O. M.

DIS. DEABVSQ.

OMNIBVS. GAI.

ATIL. POLIANV(S)

DEC. AE (1) DILIC. T

POLIO. AVG. CO(L)

AQ. V. S. L. M.

(1) AE. öszszefonva, az emlék oldalain egyfelől íbrik, másfelől patera; különben diszitmény nélkül van.

XVII.

Pesten, a Diana-fürdőben a kapu alatt felállítva. Kölap, 2' magas — 2' 2'' széles.

LIE. VIXIT.

VFNE (1) FILIAE. (2) VIX. AN (3) Ī

MAN (4) SVETE. CONIVG.

E SATVRNIN FILIAE (5)

VIS. FECERVNT

(1) NE. öszszefonva. (2) AE. öszszefonva. (3) AN. öszszefonva. (4) MAN. öszszefonva. (5) AE. öszszefonva.

XVIII.

Pesten, a Diana-fürdőben a kapu alatt felállítva. Fogadmányi oltár 2' magas — 10'' széles.

LIBEREI

AVG CI

SINE. CASTE (1)
 XVIR: CoL AQ
 PRO SE EI (2) SV
 IS. V. S L. M

(1) TE. öszszefonva. (2) EI. áll ET. helyett.

XIX.

Tétény, Pest megyében, Proveznicek József kőműves,
 köből rakott (nem épített) kerítésében.

TERSO PRECIO
 NIS. F SCORDISC
 EQVES ALAE PRO
 TVR LOBASINIA
 RCVS. AN. X
 XVI

A felirat csak töredéke egy diszitményezett sírkőnek,
 melynek felső része szinte azon kerítésben, és ezen, két oszlop
 közt egy lovas katona, hátra tartott dárdával, a ló lépésben
 előadva és igen jól körvonalozva. Ez emlék ott a hol van, ve-
 szendőben van.

XX.

Törökbálint, Pest megye, diszitményezett sírkő 5' 9''
 magas — 2' 5'' széles. Most gróf Festetics udvartelkén a
 faragó-fészkerben.

VERONDACVS
 VERVICI. FILVS
 A N O R V M
 CVADRACINT
 A ET VERBACI
 VS VERONDA
 CI FILIVS AN
 ORVM TRIVM

Leírtam Varsány Jánossal az eredetiről 1850-ben. Az
 irás nagyon elüt a régiségtől, de magok a személynevek is
 barbár hangzatúak, a diszitmény azonban még hibátlan római

jobbkori szellemre mutat, különösen a homlokzatban öklelődző két szárnyas kecskebak, ez alatt a négyszögű mezőben koszorú és közepén rosette.

XXI.

Törökbálint, Pest megye, lelhely Spiegelberg nevű szőlő, most özvegy Kühner Erzsébet háza külső falában. Díszítményezett sírkő 5' 2" magas — 2' 3" széles.

A T R E S S A
V I N D O N I S F I L I A
A N N X X X E T
P R O C V L V S B V S I
A N N I I I H S E.
B V S I O L M I

A homlokzat csucsában rosette, alatta négyszögű mezőben feloldott koszorú (festone). Leírtam 1850-ben.

XXII.

Találtatott Szombathelyen 1845-ben Varsány János mérnök által a sz. Mártoni kolostor felé dülő földeken néhány római korú keresztény sírok felásatásánál. Kőlap ősz mészből, 1' 1" magas — 3' 2" széles.

F L D A L M A T I V S V P E X P R O
QVI VIXIT. AN. XL. ET AVR. IVLIA CON PL LC.
QVI VIXIT. AN. XXXVIDEQVE HVNC TITVLVM
SCRIPSERVNT QVISQVIS HE. POST. ME DM. LARIS HVIVS
ETORTI VICINAS MIHI CARE ROSAS MIHI LILIA PONE
. . . . DEDASQ. VIRIDIS DABIT ORTVLVS ISTA BEATV . . .
. VOLVSIVS ET SABATIA LIB POSVERVNT

Ezen emlék, mely Varsány gazdag gyűjteményét ékesíti, az által gerjeszt figyelmet, hogy szövegének első sora fekkmentes vonallal alá van húzva; Borghesi ily vonalozást csak újabb, vagy épen csak a római keresztény korban akar divatozónak elismerni. Mi egy ilyent kimutattunk már egy Kovácsiban talált feliraton, Új M. Muzeum 1855. IV. V. 218 l., és mi sem vagyunk hajlandók akár ezen, akár a Kovácsi fel-

iratnak classicai régiséget tulajdonítani; de dr. Mommsen Theodorral tartunk : hogy bár újabb a felirat, úgy mégis maga a három hexameter egy jobb, egy régibb korból vétethetett át, bár némileg a kőfaragó keze alatt átváltozva.

XXIII.

Találtatott Szombathelyen 1852-ben. Kőlap újabtkorú irásalak, mi különösen az L betűnél tűnik fel.

BONE MEMORIAE
INDEO VIVATIS
AVRELAINIES LEONIS
COLACTANEI FIDELES ET
INNOCENTES AVRELANIAN
NVS ET NEMESIVS PAR MO
FEC

Másolta és beküldötte Szombathelyről február 27. 1852. Sally Czeczilia kisasszony, a lelkes honleány, barátném és a classicai régiségek barátnéja.

XXIV.

Gyimóthfalva (Holzschlag) Vas megyében, az uradalmi Todtenhaupt nevű réten, mely a határ legmagasabb hegycsúcsa, most gróf Batthyányi Jurmanstorfi kertjében. Igen szépen díszítményezett sírkő, a homlokcsúcsban kipányvázott sas, jobbra-balra delphin, alatta két ellenkező irányban futó nyúl, a kettő közt sebesen futó agár, a felirat két oszlop között.

SIMILIS
QVARTIS
XXXXI
V

Olvasnók : Similis, Quarti S(ervus).

XXV.

Sopron városában, az Orsa-apácák klastromában a kert falában befalazva.

NEMESI
AVG. SAC.
C. VAL. VE LE —
NOM. SVO. ET CO
V. S. L. M

Hozzáférhetlenség miatt egy nő által lemásolva, a harmadik sorban hihetőleg : VET. LEG. veteranus legionis.
